

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 19. Honora patrem &c. Primus licet creditor sit Deus, vult nihilominus priùs Cæsari solnatur, & sicut Leo Valentiaë primum locum cedit catello.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

sectabant; quia de causa illos occidebant nati-
da. Quis nō stupeat, non hoc ponderare Deum,
quod sacrificia ipsi harent demonijs non sine

maxima Dei ipsius iniuria, tamque graui il-
lotum peccato, sed hoc quod offerrent sacrifi-
cia cum innocentis sanguinis dispendio, pue-
rum cum uolōs trucidantes i nocuos; ut ostendat, hoc il-
lum quam vehementissime molestrare. Absit, ut
velit hoc Deus, tu, qui iudicem, agis, ita te
dos orationi, ut negligas videre, terminumque
improperet processibus pauperem mille angustijs
dolorum, sumptibus exhaustum in tempora
multa procrastinans: non admittit Deus, o Do-
mina, quod toto die templis insideas, mariti
tui tarda seruitijs, & obligationi minus intenta
familix. Non Deo nostro satisfacit multa furi-
dare mortuorū annueraria, si filias tuas interim
nulla collata matrimonij dote perdenda expo-
nas periculo castitatis. Non quod Ecclesijs im-
peteres, domus tuæ; & vicinorum obligationi in-
sufficiens: habes Spiritum S. hoc tibi protestan-
tem: *Sacrificium salutare est attendere mandata,*
& descendere ab omni iniquitate &c. Benepla. itum
est Domino recedere ab iniquitate. En tibi sacrifici-
um; quod à te flagitat Deus, sanctam suam
observare legem nec mali quidquam operari. At-
tendere mandatis. Cuius aduertit rationem. Quid-
quid à te reposcit Deus, hoc eo sit intuitu, ut
eius obedias voluntati: hæc suis in legibus ex-
ponitur manifestè, præiude in tantum Deo pla-
cebis vehementius, in quantum eius seruaueris
præcepta diligentius. Hæc enim omnia (inquit)
propter mandatum Dei sunt. De quo D-Chrysolomus
tractatum edidit. Si cuncta quæ feceris in
Dei obsequio, destinanda sunt ad legis obser-
uantiam, tu uideris, qua ratione illi aridebunt
sacrificia, qui ipsa Dei mandata contumax præ-
uaricatis. Tu uideris, quo animo illi sedebunt
obligationes, quas illi filijs præscripserunt, ut offer-
rent, diuine legis de honorandis parentibus
transgressores? si non admittat cum damno
terci, tu uideas, qua fronte filiorum accepturus
sit hostias cum propriorum parentum alimenti,
vitæque detrimento. Hæc traditionum Pharisæ-
orum est merito repellenda peruersitas: Quæ-
re & vos transgredimini mandatum Dei, propter
traditionem uestram!

§. 19. Honora patrem &c. *Primus licet*
creditor sit Deus, uult nihilominus prius Ce-
sari soluatur. & sicut Leo Valentinia primum
locum cedit: castello.

Hæc est Dei voluntas, ut illis primo satisfac-
cias, ad quæ vel ex iustitia vel ex charitate
vel tui status præscriptis obligaris: & his
peractis ex ijs quæ tibi supersunt, proximo iuxta
exigentia rei distribuas. Aliquoties substitui in illa
responsione, quæ Dominus Pharisæos retulidit,
quando associatis sibi Herodiam, ea mente ut
illum caperent in sermone percutati sunt, an li-
citur esset tributum dare Cæsari, vel non; fuit
autem hæc responsio adeo diuina ut ipsos aduer-
sarios tēratotes, eius emphasi summo perfunderet
rubore, nobis autē præclarā traderet instructio-
nem ipso uerborum suorum ordine. Date mihi,
inquit, unguisina, q-o uedigal soluitur: *Cuius est*
imago hæc & superscriptio: Dicunt ei: Cæsari: Sit
hæc igitur firma conclusio: Reddite quæ sunt Ce-
sari, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. Attende Dñe
his, quæ dicis, uideris enim ordinem pervertere:
Uter prior est Deus aut Cæsar? An non strictiori
tenemus Deo quam Cæsari obligatione: Tu ipse
dixisti: hoc esse primum & maximum mandatū
Diliges Dominum Deum tuum: Secundum autem
amore in cludit proximi, qui post Deum & per
Deum amari præcipitur. Cur igitur cum de sol-
uendo agitur tributo, quod Cæsari Deoque sol-
uendum præscribitur, Cæsarem Deo delinīs præ-
ponendum? Hoc à te sperabatur concludendum:
Reddite ergo, quæ sunt Dei Deo, & quæ sunt Cæsari
Cæsari. Voluit septemus ille Magister docere
nos, non solum hæc conclusione nobis esse sel-
uendum, quod Deo, quodque Cæsar debemus, sed
etiam eo ordine uerborum conclusionis, ordinem
quem in soluendo tributum seruaremus. Si primo
Deo, quæ Dei sunt reddamus, quid reddend-
um Cæsari supererit? Omnino nihil. Quia quid-
quid habemus, Dei est, potestque quilibet illud
Dauidis usurpare, qui cum inuitos thesauros
congregasset auti, argenti gemmarum, metal-
li, aris & ferri, construendo Dei templo illi om-
nia Deo oblaturus, hæc solemnī orditur prote-
statione: Tua est Domine magnificentia, & po-
tenia, & gloria atque victoria, & tibi laus: cum-
sta enim quæ in celo sunt, & in terra, tuæ sunt
&c. tuæ diuitiæ, tuæ est gloria, tu dominaris om-
nium &c. tuæ sunt, Domine, omnia, & quæ de manu
tua accipimus, reddimus tibi.

I.
Ratio cur
primo
Caesari sit
soluendū
deinde
Deo.

Secundum hæc, si primò Deo redderentur, quæ Dei sunt, vñ Caesari. Divinam attende bonitatem: qui licet primus sit creditor, & cui potiori titulo, debemus quidquid habemus, primus esse tamen non vultim accipiendū quod sibi debetur: si namque hic ordo servaretur, nihil alijs superfluum esset, nec amor, nec cura, nec oculi, nec aures, nec facultates. Reddite (inquit Dominus) primum quod alijs debetis creditoribus ex iustitia & quod supererit, illis solutis, reddite Deo quod iustum est, ad quod illi reddendum obligamini: Et licet Deus primus sit in actibus cordis, in quantum debet super omnia diligi, nec potest aliquid à te peragi, quo illi deus seu diuina eius mandata prætereas, quantum tamen exteriorum spectat solutionem debitorum; præsertim facultatum vult primò Caesari principi tuo, proximo tuo, patri tuo, tuo vicino, & cuiuslibet alteri soluas, quod illi de iure, seu præcisè teneris obligatione: deinde muneris tui erit, Deo ex ijs quæ sepe sunt, soluere, & quæ liberæ tuæ sunt cōmissa dispositioni.

Ordo
charita-
tis.

Cañt. 14.

III.
Duo in
charitate
confide-
randa.
D. BERN.
Ser. 50. in
Cañt.

Eleganter hæc D. Bernard. prosequitur doctrinam, sublimi ponderans Theologia, cœlestis illud de sponso sponsæ: *Introduxit me in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem.* Sumpsisse videtur metaphoram ab eo quod Rex facit cum viro debitis grauissimis onerato, qui, vt ordinatè in debitorum solutione procedatur: facultates expendit, eamque trutinat quantitatē, nec non singulos debitores; quibus rite perpenis, præscribit: huic in hoc primò satisfiat, alteri primò in alio alteri tertio loco &c. Duo dicit charitatis hæc facultas complectitur. Primum cordis affectum, quem amor accendit: Secundum, exteriorum operum effectum, sine quibus friget charitas: *Operatur magna si est, si autem operari renuit, amor non est.* Ex hac amoris & charitate Deo debet & proximo sicut in affectu cordis, ita & in operum effectu. Vtrumque amate, vtrique adesse operibus obstringeris. Ad esse Deo religionis actibus, orationis, confessionis, communionis, Missarum, stationum &c. Proximo vero soluendo quod illi debes, ministro qui tibi seruiat, mercatori qui tibi confidit, parentibus, vxori, filijs, seruis &c. Ordinavit Rex ille cœlestis charitatem in affectu cordis, & exterioribus operibus, præcipiens vt enique satisfiat ordine licet inuerso: *Ordinavit in me charitatem. Quam putas harum vtriusque sed ordine opposito.* In effectu cordis primò satisfiat Deo, & omnia illi consignetur: *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo,* ita vt alteri nulla detur eius pars nec

parua nec magna, eius tantum ratione seu intuitu, sed solus Dei: Nihil enim à nobis amandum præter Deum ipsum vel in ordine ad illum eiusque intuitu. Vides hic ordinem charitatis in effectu cordis: *Diliges Deum propter se, & proximum propter Deum &c.*

In operibus autem exterioribus ordo est seruandus oppositus: vt primò debita solvas proximo: prius tuis succurras opibus parenti inopi laboranti, vxori, filijs, famulis, ministris tuisque soluas as alienum creditoribus, quam Deo constituas Ecclesias, in illis festa constituas &c. Primò necessitati seruas agrotantum, qui tunc committuntur h' litudini, quam vceas orationi, primo Xenodochia collapsa promoueas, quam sacrificiū. Et ratio desumitur: ex diuersis opituarum respectibus: non enim Deus exterioribus indiget facultibus, non pecunijs tuis, non palatio, non pane, domo, pro vt ipse per regium prophetam protestatur: *Si esuriens non dicam tibi &c. Neque manducabo carnes sauroorum.* Quod autem à te flagito, cor tuum est: hic est nodus, hoc requiritur vt in te resideat, tua te impleat gratia, cuiusque traditione supremum Dei fatere dominium. Tuo non indigent corde homines, sed opcribus, mercede, elemosinis, inuocque subsidio. Vnde ipse Dominus charitatis respondens de affectu, & amore cordis, Deum præposuit Caesari, dicens: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde &c. Deinde proximum sicut te ipsum.* Cum istlem de facultatibus diligeris, opcribus, bonisque exterioribus, præponit Deo Caesarem: *Reddite ergo qua sunt Caesari Caesari, & qua sunt Dei Deo.* Expellit hæc titula suo mellituo Diuus. Bernatdus mirificis ad facram scripturam allusionibus, illi præsertim alludens: *Erunt nouissimi primi, & primi nouissimi.* Nec non illud expendens quod pater familias procuratori suo præcepit, quoad solvendam mercem ipsi qui in vinca laborassent, scilicet: *Redde illi mercedem incipiens à nouissimis.* Vt autem mellitudo illis verbis, egregio præstantem ingenio lectionem non defraudemus, eadem apponere non piguit: *Actualis charitas (est in operibus) inferiora præfert, affectualis (amor cordis) superiora.* Etiam in bene affecta mente, non dubium quin dilectio hominis, Dei dilectio præonatur, & in hominibus ipsis, perfectiores inferioribus: *Assamen in bene ordinata altione, sape aut etiam semper ordo oppositus inuenitur.* Nam & circa proximi curam, & plures occupamur, & infirmioribus fratribus diligenter sedulitate assistimus, & languoribus nostri corporis, postposita animi curâ, bene cōtinuo inservimus, &c.

si denique inferioribus membris abundantiorē honorem, iuxta sententiam Apostoli, circumdamus, quasi facientes verbum Domini: Erunt nobilissimi. *69* *60* *61* *62* *63* *64* *65* *66* *67* *68* *69* *70* *71* *72* *73* *74* *75* *76* *77* *78* *79* *80* *81* *82* *83* *84* *85* *86* *87* *88* *89* *90* *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100*

maror leonem inuasit masculum, vt omni cibo dei cept abstinent paulatim interierit, sicque omnes panter ceciderunt. Certa visaque profecto; quod autē prae ceteris admirabat hoc erat, quod quotidie, dum sua leoni carnis portio praeberetur, ab illa paululum secederet, locum catello cedens, quō ille prior vesceretur, cumque sibi sufficientia comedisset, aderat leo, qui reliqua sibi surripiebat: Mirabilem mirare naturae insturctum. Opinor, hanc si iam totam sciebat esse leo portionem, suumque stomachum adeo voracem, vt si prior vesceretur, quicquid suum erat devoraret, nihilq; misero superesset melitæo comedendum, proinde fame necessario interiret, quocirca locum illi cedebat & secedebat, vt prior catulus vesceretur, sumeretq; sibi necessarium, & reliquum sibi cederet in alimentum. Modus agendi certe stupendus, quo pectoris sui leo monstrabat nobilitatem.

Hoc explicare conuocui in illo, quod Valentia contigit, dum ego in eodem celebri conuentu nostro FF. Prædicatorum moraretur adhuc adolescentens: quod cum sit adeo contra omnem ordinem; de quo Plinius, Aelianus alijque seniores auctores multa scripserunt capita, non legi, quemquam eorum hoc suis scriptorum mandasse monumentis. Est autem ciuitas hæc illustrissima, & quæ cunctis adspulantibus cum mundi totius extare possit nominatoribus. Hoc autem ad suæ nobilitatis præfert iactantiam, vt semper in regali Palatio (quod per amplum visitur). leones alantur, in quorum alimentum opes & census destinati sunt singulares. Eo tempore, leo nutriebatur famosi, comite leana, quæ ibidem & concepit & peperit quartum seu quintum catulum si persisteret, qui omnes cum illis nutriebantur. Res auditi, visuque rarissima. Accidit vt die quodam illis catellum obijcerent deosandum, quales multos qui spectatum veniunt obijciunt discerpandos. Vt leo vidit caueculum attentius illum inuictur, & suo modo dicere possemus, quod coram eo gratiam inuenisset. Ex illo, nec leana, nec catuli melitæum contingebant, quinimo tantā leo cum catello familiaritate versabatur, vt illi colluderet, & prostratus in terra ventrem eius mulceret os ori coniungeret, quasi cum sibi similli iocaretur. Per annum hoc integrum (quantum recordor) omnibus spectantibus rei que nouitatem admirantibus, perdurauit. Quodam verō die cum leo aliquo discessisset, leana in illo catello vngue suo ipsum interemit. Aduolat leo furibundus adeo, vt altero quoque vngue iniecit leana, ipsam discepserit, quō visō, catuli singuli partes sibi naturales seu verenda decerunt, mortuūque corruunt, tantūque

En tibi in illo delineatam pectoris diuini nobilitatem. Si namque Deus prior vellet accedere, volens vt illi totum, quod sibi debetur, cederet, quid catello si perisset? Nihil dandum remaneret Regi, aut Principi, parentibus, fratribus, proximis, sed nec tibi ipsi: locum igitur cedit, vt prior comedit, viuatque melitæus, illique detur rata portio, Messis fecunda gaudes? Primò distribue Ecclesie, sacerdotibus primitias ad decimas, deinde solue debita, his peractis tuis prospice necessitatibus, filijs seruisque console, ijsque quibus obligaris: postremò Deo, sacrificijs, missis, muneribusque suam distribue portionem. Dignitate præfulges opibusque abundas? Prima sit cura, tuis satisfacere obligationibus, dignitatem in iustitia saluam conserues: debitam solue mercedem seruis, ministris, creditoribus, & quibuscumque are alieno obstringeris, victui tuo, coniugis, filiorumque provide necessaria. Si quid superstit, extrue sacella, templa, Dei sanctorumque eius obsequio: non enim hoc Deo placet, vt pauperibus fame languescantibus, conuulentibus officialibus, quō sibi sudor, sanguisque subtrahatur, templa construas, offeras sacrificia, munera largiaris. Sed nec vult holocausta ex ijs quæ proximo debes, nec hoc sibi dedices, quo parentibus, fratribus, hospitalibus, indigentibusque teneris auxiliari. Hunc charitatis ordinem quem sua Dominus lege condiderat, perueria Pharisæorum iniquitatis peruertere suis traditionibus, moribusque conabatur. *Transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram.*

